

Werk en participeren als medicijn? Lastig te organiseren!

Enkele observaties uit een lopende
internationale studie

AKC Debat, 30 juni 2016

Rienk Prins

Opbouw

- Lopend internationaal onderzoek:
  - Preventie AO en uitkeringsafhankelijkheid van jongeren
  - Focus: structurele maatregelen
- Interim-uitkomsten: resultaten & knelpunten
- Lessen
- En .... de AD?

5 Landenstudie

- Opdrachtgever: sociale verzekering (pensioen- en invaliditeitsverzekering) Zwitserland
- Aanleiding:
  - Aandeel jongeren in instroom in AO-verzekering stijgt (continue)
  - M.n. wegens psychische problematiek
- Vraag: structurele maatregelen elders:
  1. Minimumleeftijd voor toetreding AO-verz.
  2. Alternatieven

Trends

- Alg.: Chronisch probleem in (steeds meer) EU-landen
- Specifiek:
  - CH: totale instroom: constant, aandeel jongeren stijgt continue, pol. discussie hervormingen
  - SE: hervormingen (2003); daling AO-instroom, stijging instroom jongeren alternatieve regeling (m.n. psych.)
  - DK: stijgende instroom jongeren, hervormingen (2013)
  - UK: div. hervormingen, nog steeds stijgende instroom jongeren en psychisch
  - NL: hervormingen (Wajong 2010); na nWajong: daling instroom

Maatregelen: 2 categorieën

1. Kern: aanpassingen in soc. verz.:
  - a. Hogere (leeftijds-)drempel intrede AO-verz.
  - b. Verlengen uitkering tijdelijk AO (ziekverzuim)
  - c. Meer activering / re-integratie-activiteiten (multi-disc. teams/programma's)
2. Kern: aanpassingen in (medische) zorg en revalidatie-dienstverlening
  1. Samenwerking soc.verz. en zorgsector
  2. Verbeteren aanbod hulpverlening (o.a. psychosociaal, regionaal)
  3. Integratie med. discipl. in multidisc. team

Structurele maatregel

Vorb.1: Zweden (2003)

- Leefijdsgrens toegang AO-regeling:
  - Geen recht op inval.uitk. indien < 30 jaar, maar:
    - “Activity compensation” (leeftijdsafhankelijk, max.3 jaar) en
    - Individueel re-integratie programma
  - Uitzondering: ernstige/volledige AO (+ herkeuring om 3 jaar)
- Impact/Lessen:
  - Continue groei deelnemers nieuw progr.; daling instroom AO
  - Diverse uitvoeringsproblemen
- Navolging: DK:
  - Geen recht op inval.uitkering indien < 40 jaar
  - Maar: multidisciplinair re-integratie programma

Structurele maatregel

Vorb. 2: Oostenrijk (2014)

- Beperking instroom AO-regeling jongeren:
  - Inval. uitkering: max. 2 jaar
  - Pas permanente uitk.: als behandeling/revalidatie- en re-integratie-maatregelen: uitgeput
- “Reha vor Rente” / “Early intervention”:
  - Meer/sneller interventies vanuit gezondheidszorg
  - Initiatief bij/ actieve rol: ziekenfonds (tijdens ziekteverzuimperiode)
- Impact/Lessen:
  - Pas begonnen , 1^e jaar: sterke daling AO instroom
  - Weinig belangstelling voor (gratis) indiv. advisering (ZF)
  - Div. uitvoeringsproblemen

Uitvoering: enkele knelpunten

- Alg.: Te optimistisch over snelle invoering
- Tijdsdruk bij uitv. organen → uitkering prioriteit boven re-integratie/begeleiding
- Coördinatie van actoren (uit arbeidsbureau, soc. verz. orgaan, ziekenfonds): lastig, moet worden geleerd
- Twijfel aan basisprincipe (AT): eerst (vooral) medische interventies, dan pas niet-medische?
- “Wie betaalt voor wat”?
- Wachtlijsten, geografische spreiding dienstverleners
- Verwachtingen cliënten (wel: uitkering, minder: activering, terugkeerplan)
- Werkgever: te veel buiten zicht?

Enkele (interim) “lessen”

- OECD (2015, (Fit Mind, Fit Job): nodig 3 veranderingen:
  - A shift in **when** to intervene
  - A shift in **how** to intervene or **what** to do
  - A shift in **who** needs to intervene
- Consensus: niet-werken is slecht voor gezondheid en arbeidsrelatie, maar ook dilemma's: “Recovery First” of “Work first” ?
- Invoering nieuwe modellen kost tijd: “overall onderschat”
- Multidisc. teams: aanvankelijk onduidelijke context: budgetten, verantwoordelijkheden, maar ook: regiefunctie, samenwerken
- OECD: “there is significant lack of data, knowledge, rigorous evaluation, but this should not be a justification for inaction”.

En de .... AD ?

- SE: assessments, re-integratieplan, supervisie uitvoering: door nieuwe organisatie: met budget en staf afkomstig van soc.verz.orgaan, arbeidsbureau, gemeente, provincie.
- AT: vergelijkbare (?) functie: “Arbeitsassistentz”: capaciteiten vaststellen, hulp bij baan zoeken, begeleiding bij plaatsing, nazorg, werkgevercontacten; ondergebracht bij sociale dienst of arbeidsbureau
- DK: alternatief: arbeidscapaciteiten vaststellen, opstellen “rehabilitation plan”, monitoring: door (nieuw) multidisciplinair team (in arbeidsbureau).